

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Opinione Probabili

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Octava. Ex doctrina S. Thomæ evertitur antedictum principium de usu probabilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40441

Duplici ergo ex titulo non valet hæc consequentia: probabilitas non excusat agentem contra jus naturæ, ergo etiam nunquam excusat ignorantia: primum quia transgressio, si revera contingat, in casu probabilitatis est magis voluntaria, quia facilius prævideri potuit, quam in casu omnimodæ ignorantia; secundo quia in casu probabilitatis videt quod se exponat periculo: adeoque peccat propter temeritatem, si non erat simile periculum in omissione actionis: quæ temeritas non habet locum in casu plenæ ignorantia. Hæc non ideo à nobis dicta sunt quasi existimemus quod ignorantia juris naturæ aliquando excuset in totum agentem reverà contrà illud: sed idcirco hæc diximus, quia quidam probabilitatum Patroni sic loquuntur ac sstante dictum principium de usu probabilium non posset everti, nisi supponendo sententiam quam veluti intolerabilem traducunt, nimirum quod nulla ignorantia juris naturæ unquam excuset in totum agentem contrà illud. Contra hos ergo dicimus ex hac sententia de ignorantia juris naturæ, quæ S. Augustini & veterum Scholasticorum est, sequi quod probabilitas non excuset in totum agentem contrà illud, non tamen sequi è contrà, probabilitas non excusat, ergo etiam non ignorantia similiter non sequitur: ignorantia excusat, ergo etiam probabilitas.

CONCLUSIO OCTAVA.

Ex doctrina S. Thomæ evertitur antedictum principium de usu probabilium.

S Thomas quodlibeto 8. art. 13. sic habet: " duobus modis aliquis ad peccandum obligatur: unò modò faciendo contrà legem, ut cum aliquis fornicatur: aliò modò, faciendo contrà conscientiam, etiamsi non sit contrà legem, ut si conscientia dicit alicui, quod leve re festucam de terrâ sit peccare mortaliter: ex conscientia enim obligatur aliquis ad peccatum, si ve habeat certam fidem de contrario ejus quod agit, si ve etiam habeat opinionem cum aliqua dubitatione: illud autem quod agitur contrà legem semper est malum, nec excusatur per hoc quod sit secundum conscientiam: quod autem nec est contrà conscientiam, nec contrà legem non potest esse peccatum. Ex his manifestum est juxta S. Thomam peccari duobus modis; 1. modus est agendo contrà legem, quod dicit semper esse malum: non excusat ergo probabilitas actionem legi Divinæ reverà contrariam. 2. modus est agendo contra conscientiam. An hoc modo peccetur sequendo sententiam probabilem, patebit per exemplum quo doctrinam suam S. Thomas declarat. Pro exemplo namque allegat habentem plures præbendas, supponendo quod Magistri aliquot opinentur id licere, & quod nonnulli alii Doctores id opinentur esse illicitum: nam ut alibi habet (scilicet quodlibeto 9. a. 15.) "inveniuntur de illa quæstione Theologi Theologis & Juristæ Juristis contraria sentire. Casum de pluribus præbendis exprimit his verbis. "Dicendum est ergo, quod quando sunt duæ opiniones contrariæ de eodem, oportet esse alteram veram, alteram falsam: aut ergo qui agit contrà opinionem Magistrorum, utpotè habendo plures præbendas, facit contrà veram opinionem, & sic, cum faciat contrà legem Dei, non excusatur à peccato, licet non faciat contrà conscientiam: sic enim contrà legem Dei facit. Aut illa opinio non est vera, sed magis contraria, quam iste sequitur, ita quod verè licet habere plures præbendas: & tunc distinguendum est: quia aut talis habet conscientiam de contrario, & sic iterum peccat contrà conscientiam faciens, quamvis non contrà legem: aut non habet conscientiam de contrario, sed certitudinem, sed tamen in quamdam dubitationem ducitur contrarietate opinionum; & sic si manente dubitatione plures præbendas habet periculo se committit, & sic procul dubio peccat. Uti secundum doctrinam S. Tho. prius traditam, ita juxta explanationem ejus, per exemplum habentis plures præbendas, peccatur semper quando si ve ex ignorantia, si ve ex probabilitate fit aliquid contrà legem Dei, dicit enim, *quia agit contrà veram opinionem Magistrorum... cum faciat contrà legem Dei, non excusatur à peccato, licet non faciat contrà conscientiam.* Præterea ex doctrinâ istâ S. Thomæ, & potissimum ex ejus explanatione per dictum exemplum, colligitur quod secundum S. Thomam peccetur agendo ex probabilitate, dum quispiam hæc ratione exponit se periculo agendi contrà legem Dei: Aliquando, ut ait, *in quamdam dubitationem inducitur contrarietate*

tate opinionum, & si sic manente dubitatione, plures præbendas habet periculo se committit, & sic procul dubio peccat. Pro quo notandum quod opinionum contrarietate non semper in dubitationem inducamur, quia non tunc, quando nos habemus ut certò verum quod aliis solummodo est probabile: tum verò contrarietate opinionum in dubitationem inducimur, quando opinio quam sequimur, quemadmodum aliis, ita etiam nobis est tantum probabilis: nam omne probabile est incertum; adeoque dubium. Quare si cum ejusmodi dubitatione exerceatur actio, quæ probabiliter est contra legem Dei, ex gr. habere duas præbendas, juxta S. Thomam peccatur, agendo nimirum contra conscientiam dubiam; deberet enim in hujusmodi dubiis, quemadmodum aiunt Summi Pontifices, *semitam eligere tutiorem*; vel ut aliter exprimitur *in his quæ dubia sunt quod certius existimamus tenere debemus*. Ex quibus omnibus facilè est videre quomodo dicta S. Th. doctrina destruat ante dictum principium de usu probabilium, ut meritò quemadmodum refert Contensonius, Amadaus Guimenæus in tractatu de opin. prob. num. 6, *dixerit hæc (ex S. Th. allegata) si vera sint; & operantibus ex opinione probabili.*

CONCLUSIO NONA.

Ratione ostenditur falsitas sæpius dicti principii de usu probabilium.

Quisquis exercet actionem, quæ probabiliter est contra legem, sive humanam, sive Divinam, & specialiter, si contra naturalem, dum scit in omissione istius actionis nihil esse mali, sine justa necessitate exponit se periculo agendi contra legem, adeoque peccat: nam juxta regulam lumine naturali notissimam, non solum peccatur, malum determinatè eligendo, sed illius mali periculo sine justâ causâ se exponendo. Hinc Summi Pontifices dicunt in ejusmodi dubiis *semitam vel viam eligendam esse tutiorem*; vel ut alius, *in his quæ dubia sunt quod certius existimamus tenere debemus*. Quæ regulæ non tam juris positivi, quàm juris naturalis sunt; & per omnia congruunt communi doctrinæ Theologorum de voluntario in causa, sive, ut aliter vocant, voluntario interpretativè, vel indirectè: secundum quam doctrinam censetur quispiam interpretativè velle aliquod malum, ex gr. si quis sine justâ necessitate committat se periculo lædendi aliquem hominem: adeoque peccabit qui sine justâ necessitate exponit se periculo agendi contra legem: etenim si non liceat, nisi fortè justa necessitas compenset, admittere periculum hominem lædendi; etiam non licet, nisi iterum justa necessitas compenset, ponere actionem in quâ est periculum agendi contra legem Dei: siquidem ideo prius non licet, quia admittendo periculum hominem lædendi, sine justâ necessitate exponit se periculo contra legem Dei agendi; quin imo idcirco jam tum agit contra legem Dei vetantem se tali periculo tali modo exponere. Cur ergo pariter non dicitur peccare, qui sine justâ necessitate exercet actionem in quâ est periculum agendi contra legem Dei? Imo, cur pariter hoc ipso non agit contra legem Dei prohibentem rursus tali periculo tali modo se exponere? Iterum dico: si illicitum est eo modo se exponere periculo agendi contra legem Dei propter *dubium facti*; cur non similiter illicitum est isti periculo se exponere propter *dubium juris*? Atqui hoc postremum facit qui exercet actionem probabiliter legi Dei contrariam, dum scilicet non est simile periculum in omissione actionis: nam si ratione culpæ majoris imminens, aut majoris verosimilitudinis de culpa æquali in omissione sit majus periculum vel potius si quis æstimet majus esse in omissione; tum non malè aget exercendo istam actionem: quia è duobus malis eliget minus, sive in dubiis *semitam eliget tutiorem*, vel, ut monet alia regulæ expressio, *quod certius existimat tenebit*, adeoque non peccabit, actionem in illis circumstantiis exercendo: non peccabit, puta, contra conscientiam: nam conscientia dicitur, & dicitare debet, præsuppositâ ejusmodi dubitatione, eligendum esse quod tutius existimamus: cum quo tamen consistit, quòd tunc adhuc peccetur contra legem Dei. Patet ex S. Th. anteriori conclusione citato. Patet quoque ex communi Theologorum doctrina de peccatis ignorantia, quæ peccata, ut Theologi fatentur, saltè tunc committuntur, quando ex ignorantia voluntaria fit transgressio legis: jam verò certissimum est fieri sæpè ut homines ex ignorantia voluntaria æstiment tutius, quod reverà legi, etiam Divinæ, imò & naturali est contrarium, adeoque ex

pro-